

Олег Шагала

«Господній Дух на мені, бо Він мене помазав. Послав мене нести Добру новину бідним, звіщати полоненим визволення, сліпим прозріння, випустити пригноблених на волю, оповістити рік Господній сприятливий» (Лк 4, 18-19), – цими словами сповнюється пророцтво Ісаї про мету післанництва, а одночасно й місії Спасителя. Христос, проголошуючи Євангеліє, об`явив правду про те, що Він чув і бачив, перебуваючи з Отцем (Йо 3,11; 8,14; Євр 1,1-2). Протягом своєї спасительної діяльності Христос вибрав дванадцятьох апостолів, які стали для Нього родинною спільнотою, покликаною до життєво важливої місії – стати свідками Його воскресіння та проповідниками Євангелія. Для того, щоб бути готовими до цього місійного служіння, учням необхідною була підготовка. У чому ж вона полягала та до чого готувала? Яким чином вони стануть переконливими свідками Христа і передадуть дух Його проповіді? На підставі уривка із Євангелія від Марка 3,13-17 спробуємо коротко проаналізувати два завдання учнів Христа, які невід`ємні одне від одного.

У цьому євангельському уривку йдеться про вибрання дванадцятьох апостолів. Благовіститель Марко підкреслює два завдання Христових апостолів. Перше завдання полягає в тому, щоб «бути з Ісусом», і готує до другого – «йти на проповідь».

Бути з Христом

У тодішній культурі природнім явищем була постать релігійного лідера чи вчителя

мудрості, який збирав довкола себе людей, котрі захоплювалися перш за все його особою та поділяли його погляди. Після смерті свого вчителя вони ставали носіями його вчення, оскільки були живими свідками свого наставника. Наприклад, в ізраїльському народі був первосвященик, який уособлював релігійного провідника, а поряд з ним фарисеї, книжники, які ретельно вивчали Закон і навчали людей богоугодного життя. Натомість Христова спільнота учнів не була подібною до якоїсь релігійної чи філософської школи, де навчали теоретичної мудрості. Ісус сам покликає та обирає апостолів. Євангелист Марко так описує момент створення його найтіснішої спільноти: «Вийшов на гору й покликав тих, що їх сам хотів, і вони підійшли до Нього» (Мр 4,13). В паралельній розповіді євангелист Лука підкреслює важливий момент у покликанні учнів: «Тими днями Він вийшов на гору молитись і провів усю ніч на молитві до Бога. А як настав день, покликав своїх учнів і вибрав з них дванадцятьох, яких назвав апостолами...» (Лк 6,12-13). Отже, як зазначає папа Венедикт XVI, покликання учнів відбувається під час молитви; вони немов зачаті в молитві, у стосунках з Отцем. Неможливо самотужки стати учнем – це привілей вибрання, прийняття рішення Господом. Далі читаємо: «І Він призначив дванадцятьох, щоб були при Ньому, та щоб їх посилати із проповіддю» (Мр 3, 14). Спільнота покликаних апостолів досить різнорідна. Серед них є митник, радикальні зилоти, рибалки та прості селяни. Венедикт XVI вважає, що можна припустити, що всі вони були віруючими юдеями, які очікували спасіння Ізраїля, але за своїми поглядами, за способом мислення про конкретні шляхи спасіння це були різні люди. Саме в цьому широкому діапазоні походжень, темпераментів і поглядів дванадцяттеро втілюють Церкву всіх часів і тягар її завдання – очистити цих людей і поєднати їх завзяттям Ісуса Христа.

Апостолам необхідно було бути в присутності Христа, щоб пізнати Його в єдності з Отцем. Перебуваючи з Господом, апостоли були свідками його публічного служіння. Вони бачили, як Ісус здійснював свою місію лікуючи сліпих, кульгавих, слабих, сухих, бідних, німих, глухих, немічних і поневолених злими духами. Вони постійно супроводжували Ісуса під час його проповідей, повчань і діянь, спостерігали за його поставою щодо Закону, храму та різних груп населення. Таким чином будучи свідками й учасниками спасительних діянь Господа, вони поступово дозрівали до розуміння його навчання, щоб згодом стати знаком його присутності серед людей. З плином часу вони, просвічені Святим Духом, дійшли до усвідомлення, що сам Бог об'явив себе однозначно і остаточно у своєму Сині. У Христі вони побачили й досвідчили Божу всемогутність у дії. Таким чином перебування апостолів з Ісусом було сотеріологічно важливим в першу чергу для них самих, а згодом – для всієї спільноти вірних. Перший етап («бути з Христом») готує до наступного – проповіді.

Проповідники воскреслого Христа

Після трьохрічного перебування з Божественним Спасителем, апостоли були готові до

того, щоб проповідувати людям Божу любов. Євангелист Марко пише, що після того, як апостоли «були при Ньюму», Ісус послав їх із проповіддю (Пор. Мр 3,14). Матей дещо детальніше зображає зміст місії: «Ісус дав їм владу над нечистими духами, щоб їх виганяли і лікували всяку хворобу й усяку неміч» (Мт 10,1). У посланих учнів два завдання: проповідувати близькість Бога і зцілювати людей від всього, що спричиняє їм біль і страждання. Апостоли будуть продовжувати робити те, що Христос. Однак чудеса зцілення є вторинним аспектом у цілісності Ісусової діяльності; тут йдеться про глибший момент, а саме про проповідь Царства Божого, явленого в Ісусі.

Першим дорученням Господа була проповідь: дарувати людям Боже Слово, тому апостоли є насамперед євангелистами – вони проповідують Царство Боже. Проголошення Євангелія – незмінний пріоритет місії. Церква не може уникнути чіткого наказу Христового, не може позбавити людей Доброї Новини про те, що Бог любить їх і спасає. Святий Іриней Ліонський підкреслює вплив та наслідок проповідницької діяльності апостолів: «Церква прийняла від апостолів істинну і животворну віру та передає своїм чадам. Бо Господь Вседержитель дав апостолам свою владу проповідувати Євангелія, і через них ми пізнали істину, тобто вчення Сина Божого. До них Господь сказав: Хто слухає вас, Мене слухає» (Лк 10,16). Важливо не забувати, що проповідування Божого Царства не є просто словами, лише повчанням. Воно є подією, яка веде до зустрічі з Ісусом. Папа Венедикт XVI так навчає про цінність Доброї Новини: «Євангелія – це мовлення не просто інформативне, а перформативне – не просто повідомлення, а дія, діяльна сила, що вступає у світ, зцілюючи і перетворюючи його. В чому полягав успіх місійної діяльності учнів? Ми не можемо пояснити це явище тільки з допомогою логіки, бо апостоли були далеко не високоосвіченими людьми та поліглотами, щоб успішно донести Істину до всіх народів. Однак маємо усі підстави стверджувати, що головним рушієм та дійовою особою у їх справі був Святий Дух. Він робить апостолів місіонерами, свідками Христового воскресіння. Іриней Ліонський навчає: «Після того, як Господь воскрес із мертвих, і вони зодягнуті силою Святого Духа наповнились всіма Його дарами та отримали досконале знання, – вони вийшли в кінці землі благовістуючи блага, даровані нам від Бога, і сповіщали небесний мир людям... Вони проповідували нам Єдиного Бога, Творця неба і землі, передвіщеного Законом і пророками, і Єдиного Христа, Сина Божого».

Святий Дух позбавляє апостолів страху, просвічує ум та робить їх відважними у проповіді Воскреслого Христа. Про це мовиться в книзі Діянь, коли апостоли перед синадріоном сміливо звернулися до первосвященика: «Бог батьків наших воскресив Ісуса, якого ви вбили, повісивши на дереві. Його Бог підняв правицею своєю як Князя і Спаси, щоб дати Ізраїлеві покаяння і відпущення гріхів. І ми свідки цих подій, і Дух Святий, що його Бог дав тим, які йому коряться» (Ді 5,30-32). В іншому місці Петро проповідує: «Того Бог воскресив і дав йому з'явитися не всьому народові, але вибраним Богом свідкам, нам, що з ним їли і пили після того, як він воскрес із мертвих. І він нам повелів проповідувати народові і свідчити, що то він призначений Богом суддя живих і мертвих». (Ді 10,40-42).

На основі цих двох прикладів можемо стверджувати, що апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Господа Ісуса. Діяння апостолів проходили під покровом божественної благодаті Святого Духа.

Кожен християнин покликаний до апостоляту. Усі без винятку миряни одержують обов'язок та право до апостоляту, бо через хрещення усі «прищеплені» в таїнственне Тіло Христове та скріплені силою Святого Духа в миропомазанні. За допомогою Святих Таїнств кожен стає учасником священної, пророчої і царської служби Христової та є здатним до проповідання Євангелія. Приклад апостолів повинен стати для нас дороговказом того, як ми повинні діяти у нашому житті. Так, ми не були безпосередніми свідками земної діяльності Христа, не бачили його очима, проте через участь у таїнственному житті Церкви маємо змогу отримати цю ж благодать Святого Духа для здійснення тієї ж місії. Жодна людина не є замкнутою в собі. Ніхто не живе сам по собі. Наше життя знаходиться в глибинному спілкуванні з життям інших, а за допомогою безлічі взаємодій ми пов'язані одні з одними. Усі ми маємо достатньо часу для того, щоб реалізувати місію християнина – проповідь Воскреслого Христа. «Часу маємо немало – багато його витрачаємо. Життя доволі довге й щедро дане для великих справ, – тому мусимо добре ним розпорядитися». Тож намагаймося, дорогі читачі, ефективно використовувати Богом даний час для звершення такої величної місії.

Олег ШАГАЛА, Свідки воскреслого Христа // СЛОВО №2 (78), червень-серпень 2019